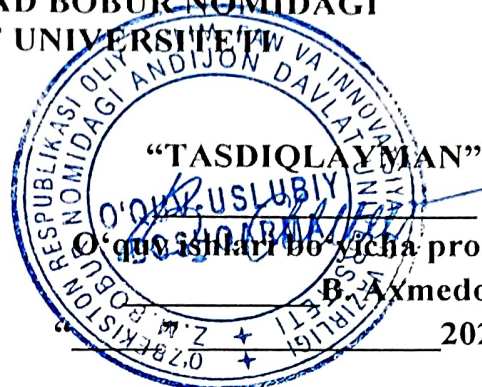

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR NOMIDAGI
ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI**

"Odam fiziologiyasi va HFX" kafedrasi

**ANATOMIYA
FAN SILLABUSI
(382ANAT23404)**

(1-kurs kunduzgi)

Bilim sohasi:	1000 000 – Xizmatlar
Ta'lim sohasi:	1010 000 – Xizmat ko'rsatish sohasi
Ta'lim yo'nalishi:	61010200 – Sport faoliyati (turlari bo'yicha)

Andijon – 2025

© Ushbu hujjat Andijon davlat universiteti mulki hisoblanadi va uni oluvchilar uchun maxfiy bo'lib, to'liq yoki qisman nusxa ko'chirilishi, tarqatilishi yoki ko'paytirilmasligi yoki uchinchi shaxslarga berilmasligi kerak. Ushbu materialni ko'paytirish, tarqatish, nusxalash, oshkor qilish, o'zgartirish, tarqatish yoki nashr etishning har qanday shakli qat'iyan man etiladi.

Kun	
Avgust 2025	Ushbu sillabus Andijon davlat universiteti kengashining 2025-yil "___"-_____dagi ___-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
	Tuzuvchi: <div> <div>Mirzabekova F.N</div> <div>Mirzabekov I.A</div> </div> <div> <div>"Odam fiziologiyasi va HFX" kafedrasi, v.b dotsent.</div> <div>"Odam fiziologiyasi va HFX" kafedrasi o'qituvchisi</div> </div>
	Taqrizchilar: <div> <div>F.Yu.Axmedov</div> <div>L.Saidbayeva</div> </div> <div> <div>Andijon davlat pedagogika institute "Jismoniy madaniyat" kafedrasi PhD, dotsent v.b:</div> <div>AndDU, "Odam fiziologiyasi va HFX" kafedrasi professori</div> </div>

Mundarija

382ANAT23404: Anatomiya 4

1. Fan tavsifi.....	4
2. Fanning dastlabki rekvizitlari.....	4
3. Fanning maqsadi.....	4
4. Ta'lim berish natijalari	4
5. Ta'lim berish usullari	5
6. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar	5
7. Adabiyotlar	6
8. Soatlar/Kreditlar	8
9. Fanning tarkibiy tuzilishi	8
10. Talabalar bilimini baholash	10
11. Akademik talablar	11

ANATOMIYA. (382ANAT23404)

1. Fan tavsifi

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga anatomiyadan bilimlarning nazariy asoslarini, asosiy tushunchalari, odam tanasining tuzilishi, rivojlanishi, tizim filogenezi, a'zolari va tizimlarining tuzilishlarini bir-biriga bog'lab o'rganishdan iborat.

Nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, odam tanasining shakllanish va filogenez qonunlari va kategoriyalar mazmun-mohiyatini bilish. Jimoniy mashq va sport bilan shug'ullanganda odam tanasining jismoniy yuklamalar ta'sirida qanday o'zgarishlarga uchrashini o'rganish

Fanning asosiy jihati — talabalarga odam tanasining anatomiyasini yoritish orqali barcha a'zolar tizimini tuzilishini, a'zolar tizimini topografiyasini hamda a'zolar tizimining rivojlanish etaplarini yoritishda zarur bo'lgan nazariy-metodologik va uslubiy bazani hosil qilish, zamonaviy pedagogikaning tadqiqot metodlarini ish faoliyatida qo'llay bilish, orqali anatomiya fanining barcha a'zolar tizimini tasavvur etish borasidagi bilimlar majmuasi bilan tanishtirish orqali amaliy bilim va ko'nikmalarni hosil qilish hisoblanadi.

2. Fanning dastlabki rekvizitlari

Ushbu fan uchun oldindan bilim (prerekvizitlar) talab etilmaydi.

3. Fanning maqsadi

- Odam tanasining tuzilishini o'rganish a'zolar tizimini kelib chiqishi, joylashuvi hamda tuzilishi to'g'risida bilimlarga ega bo'lishi kerak.
- Odam tanasining anatomic nuqtai nazardan taxlil qilish. Turli jismoniy mashqlar va sport bilan shug'ullanishdagi harakatlarni taxlil qilish.
- Odam tanasining sathlari hamda o'qlar bo'yicha proyeksiyalarini tushunish. Zaruriy lotin atamalarini yodlash.
- Odam skeletini o'rganish. Suyaklarning siniflanishini tahlil qila olish
- Muskullar tizimini o'rganish. Jismoniy mashq va sport bilan shug'ullanish tayanch harakatlanish tizimidagi bog'liqlikni tahlil qilish.
- Ovqat hazm qilish tizim a'zolarini joylashuvi hamda tuzilishini o'rganish.
- Nafas olish tizim a'zolarini joylashuvi hamda tuzilishini o'rganish.
- Ayirish va tanosil tizim a'zolarini joylashuvi hamda tuzilishini o'rganish.
- Yurak va qon tomir tizim a'zolarini joylashuvi hamda tuzilishini o'rganish.
- Nerv tizimi a'zolarini joylashuvini hamda tuzilishini o'rganish
- Sezgi organlari a'zolarini joylashuvi hamda tuzilishini o'rganish.

4. Ta'lim berish natijalari

Ushbu fanni muvaffaqiyatli tugatib, talabalar quyidagi ko'nikmalarga ega bo'ladi:

1. Odam tanasining tuzilishini tafsiflay olish, odam qad qomat tuzilishiga ko'ra tiplarga ajrata olish tassavurlari paydo bo'ladi.
2. Odam tanasining a'zolar tizimini topografiyasini hamda filogenez rivojlanish bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan xolda tushunchalar paydo bo'ladi.

3. A'zolar tizimining anatomic nuqtai nazardan ularning tuzilishi haqida aniq bilimlarga ega bo'ladilar.
4. Turli jismoniy mashqlar va sport bilan shug'illanganda odam tanasining a'zolar tizimini o'ziga hos o'zgarishlari haqida hulosalar mavjud bo'ladi.
5. Sport turi bilan bog'liq holda odam tanasini anatomic nuqtai nazardan taxlil qila oladi.

5. Ta'lim berish usullari

- real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish;
- esse, tezis va maqolalar yozish;
- vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish;
- jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim;
- muhokamalarda ishtirok etish;
- kichik guruhlarda ishlashni tashkil etish;
- loyiha ishini bajarish;
- mustaqil ishlarni bajarish;
- taqdimot tayyorlash;
- turli darajadagi testlarni yechish;
- so'rov o'tkazish;
- muammoni hal qilish.

6. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. Odam anatomiyasining maqsad va vazifalari.
2. Odam anatomiyasining tarixiy rivojlanishida o'bek olimlarning ro'li.
3. Odam anatomiya metodologiyasi va metodlari.
4. Odam anatomiyaning asosiy yo'nalishlari.
5. Odam anatomiya fanining boshqa fanlar bilan aloqasi.
6. Osteologiya. Tayanch richaglari haqida ma'lumot.
7. Miologiya. Muskullarning ishi odam harakatining ko'rinishlari.
8. Ichki a'zolar tizimi. Ovqat hazm qilish tizimining rivojlanishi. Jigar va oshqozon osti bezi joylashuvi hamda tuzilishi
9. Nafas olish tizimi a'zolar anatomiyasi. Opka segmentalari
10. Ayrish va ichki sekretiya bezlar tizim anatomiyasi.
11. Yurak topografiyasi. Qon tomir. Jismoniy mashq va yuklamalarning ta'siri.
12. Nerv tizimi anatomiyasi. Orqa miyya chigallari. Bosh miyya pardalari.
13. Sezgi a'zolar tizimi anatomiyasi.

7. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. Qodirov E.Q. Anatomiya. Lotin. Toshkent. "Universitet". 2007, 276 bet.
2. Qodirov E.Q. Anatomiya. Kiril. Chinor ENK; Toshkent, 2003. 220 bet.
3. Axmedov N.K. ATLAS. Anatomiya. 1-2 tom, Toshkent. «Tibbiyot nashri» 1996, 400 bet
4. Mirzabekova F.N Odam anatomiyasi. "Step by step print" nashriyoti Andijon. 2025. 272 bet

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Xudoyberdiyev R.E., Axmedov N.K. va boshqalar. Anatomiya. Toshkent. Ibn Sino. 1993.
2. M.X.Shomirzayev "Akademiya" nashriyoti 2006-yil
3. Биллч Г.Л. Атлас. Анатомия человека. 2016

Axborot manbaalari

1. www.libmmn.h.15.ru
2. www.cultinfo.ru
3. www.zivonet.uz.
4. www.nuuz.uz.

8. Soatlar/Kreditlar

Birinchi semestr kredit modul miqdori – 4 ECTS

Ta'lim turi	Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
Kunduzgi	24	24	72	120
Yillik, jami	24	24	72	120

9. Fanning tarkibiy tuzilishi

Kunduzgi:

T/r	Mavzular	Ma'ruza, amaliy va seminar mashg'ulotlar rejasi	Soatlar		
			Ma'ruza mashg'ulotlari	Seminar mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim
1.	"Anatomiya" faniga kirish.	1. "Anatomiya fanini" rivojlanishi va tarixi. Fanning maqsadi va vazifalari. 2. "Anatomiya" fanining boshqa fanlar tizimida tutgan o'rni. Fanni rivojlanishida O'zbekiston olimlarini qo'shgan hissasi. 3. Fanning o'rganish usullari.	2	2	8
2.	Osteologiya	1. Suyak tuzilishi, embrional va filogenetik rivojlanishi. 2. Osteologiya bo'limlari. 3. Suyaklarning tarkibi va ichki tuzilishi 4. Suyaklarning o'zaro birikishi.	2	2	8
3.	Odam skeletini sinflanishi.	1. Umurtqa suyaklari va suyaklar birikishi. 2. Yelka kamari va o'mrov kurak suyaklari-ularning o'zaro birikishi.	2	2	4

		3. Qo'lning erkin suyaklarining tuzilishi o'zaro birikishi. 4. Chanoq suyagining tuzilishi. 5. Oyoq erkin suyaklarining tuzilishi o'zaro birikishi.			
4	Miologiya	1. Umumiy tavsifi. Muskul to'qimaning filogenezi va kimyoviy tarkibi, mexanik, morfologik tuzilishi. 2. Fassiya, pay, appanetrozlar tuzilishi. Sinergist va antagonist muskullar. Muskullar shakli. 3. Muskullar ishi. 4. Tayanch richaglari haqida ma'lumot. Jismoniy mashq va harakatlar ta'siri.	2	2	4
5	Miologiya. Tana muskullarini sinflanishi	1. Gavda muskullarini sinflanishi. 2. Mimika va chaynov muskullar sinflanishi. 3. Bo'yin muskullar 4. Qo'l muskullarining sinflanishi 5. Oyoq muskullarining sinflanishi	2	2	4
6.	Ovqat hazm qilish a'zolari	1. Ovqat hazm qilish organlarini embrional takomil etishi. 2. Ovqat hazm qilish organlarining joylashuvi. 3. Ovqat hazm qilish organlarining tuzilishi. 4. Ovqat hazm qilish tizimining yordamchi a'zolari.	2	2	4
7.	Nafas olish a'zolar tizimi	1. Nafas olish a'zolar tizimi organlarini embrional takomil etishi. 2. Nafas olish a'zolar tizimi organlarining joylashuvi. 3. Nafas olish a'zolar tizimi organlarining tuzilishi.	2	2	8
8	Ayirish va ichki sekretiya bezlari.	1. Ayirish tizimi organlarini embrional takomil etishi. 2. Ayirish tizimi tizimi organlarining joylashuvi. 3. Ayirish tizimi tizimi organlarining tuzilishi. 4. Ichki sekretiya bezlarining takomil etishi 5. Ichki sekretiya bezlarining joylashuvi hamda tuzilishi.	2	2	4
9.	Yurak joylashuvi va tuzilishi.	1. Yurakning embrional takomil etishi. 2. Yurak topografiyasi. 3. Yurakning tuzilishi. 4. Yurakning o'tkazuvchi yo'llari.	2	2	8
10	Qon tomirlar tizimi	1. Qon tomirlarni embrional takomil etishi. 2. Aorta va uning tarmoqlari. 3. Vena va kapillyar qon tomirlar. Katta va kichik qon aylanish doiralari			
11.	Nerv tizimi orqa miya va bosh miya	1. Nerv tizimini embrional takomil etishi. 2. Orqa miyaning joylashuvi 3. Orqa miyaning tuzilishi	2	2	8

		4. Bosh miyaning joylashuvi hamda tuzilishi. 5. Bosh miya yarim sharlarining tuzilishi. 6. Bosh miya nervlari			
12.	Sezgi organlarining tuzilishi.	1. Sezgi organlarining embrional takomil etishi. 2. Sezgi organlarining joylashuvi. 3. Sezgi organlarining tuzilishi.	2	2	8
Jami soat			24	24	72

10. Talabalar bilimni baholash

Maksimal va saralash ballari	Ma'ruza mashg'ulotlarida 30 ball		Amaliy, seminar, laboratoriya mashg'ulotlarida 30 ball		jami	Yakuniy nazorat	Jami
	Oraliq nazoat uchun	Mustaqil ta'lim	Joriy nazorat uchun	Mustaqil ta'lim			
Maksimal bal 100%	15	15	15	15		40	
Saralash bali 60%	Saralsh bali 36 ball						
Nazoratni o'tkazish muddati va shakli	Fanning 70 foiz o'zlashtirilganda (yozma)		Amaliy, seminar, mashg'ulotlar davomida		60	Test shaklida HEMIS platformasi orqali amalga oshiriladi (ayrim fan xususiyatlaridan kelib chiqib YN turi boshqa shakllarda ham o'tkazilishi mumkin)	100

Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq quyidagi formula orqali hisoblanadi:

$$YaB = JN + ON + YaN$$

Bu yerda:

JN — joriy nazorat; ON — oraliq nazorat; YaN — yakuniy nazorat.

Eslatma: dars mashg'ulotlaridagi ishtiroki, joriy nazorat va oraliq nazoratlar uchun ajratilgan jami ballar (60 ball) ning kamida 60 foizi (36 ball)ni to'play olmagan talabaning yakuniy nazoratga kirishiga ruxsat berilmaydi.

11. Akademik talablar

O'qituvchi va talaba o'trasidagi o'zaro munosabat samimiy va beg'araz bo'lishi lozim, talaba mustaqil bajargan topshiriqlarni belgilangan tartibda elektron pochta yoki o'quv platforma orqali yuboradi va javobni ham shu tartibda oladi. Belgilangan muddatda bajarilmagan topshiriqlar

qayta qabul qilinmaydi. O'qituvchi talaba tomonidan bajarilgan topshiriqlarni antiplagiat dasturida tekshiradi, originallik darajasi 70 foizdan past bo'lgan ishlar baholash uchun qabul qilinmaydi. Talabaning bajargan topshirig'i 2 martagacha antiplagiat dasturida tekshirilishiga imkoniyat beriladi, natija talab darajasida bo'lmasa, ish qabul qilinmaydi.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i:

F. Odilov

Fakultet dekani:

Q. Otaxonov

Kafedra mudiri:

M. Xolmirzayeva

Tuzuvchilar:

F. Mirzabekova

I. Mirzabekov